

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De ejusdem vitæ Clericalis Honestate Externa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

bus peccato gravatis proponit, tanquam unicum remedium vitandi Eucharistiæ sumptionem indignam: cujusmodi remedium non esset, neque Corinthiis fuisset, si ante latum à Christo non fuisset. Quæ ratio, à Sacerdotibus & fidelibus cæteris, mortalis peccati conscientiam habentibus, Sacramentalem confessionem celebrationi Missæ & Eucharistiæ sumptioni ex præcepto Divino præmittendam, Soto in 4. dist. 12. q. 12. art. 4. Covarruviz in c. Alma p. 1. §. 1. n. 7. cit. Suarez f. 3. concl. 3. Vasquez disp. 207. à n. 40. & aliis præcipui nominis T. T. merito persuasit.

Neque contra eam facit; quòd S. Synodus præceptum illud pro Apostolico non obicere habuerit, dum communicare volenti revocandum in memoriam ait præceptum Apostoli; quia deducta ratio non obscure evincit, S. Synodum loqui de præcepto, non ab illo primùm condito, sed Corinthiis solummodo promulgato.

Neque etiam; quòd, licet divini Juris sit præceptum, ut ante Eucharistiæ sumptionem homo se probet, non tamen illius Juris sit probatio per Sacramentalem confessionem potius, quàm per Contritionem; fere sicut licet divini Juris sit præceptum sumendi Eucharistiæ, istius tamen sumptio annua non divini, sed Ecclesiastici tantùm est Juris, c. Omnis utriusque 12. de Penit. & remiss. Non, inquam, etiam hoc contra illam Doctorum sententiam facit; quia probationem, de qua loquitur Apostolus, ex præcepto ab isto promulgato per Confessionem faciendam Ecclesiæ consuetudo non introduxit, sicut introduxit, ut communio esset annua: sed solummodo declaravit, ut Synodalis decreti lectio planum reddat.

☞ (O) ☞

ARTICULUS III.

De ejusdem Vitæ Clericalis Honestate Externa.

SUMMARIUM.

36. Maximopere ista Clericis commendata est à Concilio Tridentino.
37. Confessio 1. in morum & conversationis integritate,
38. Castitatem sive abstinentiam ab omni Libidine,
39. Præsertim in Sacerdotibus & Curatis:
40. Sobrietatem sive abstinentiam ab inebriatione,
41. Atque ad æquales hancus provocacione,
42. Et Avaritiæ fugam exposcente.
43. Judex Ecclesiasticus admittere nequit munera.
44. Esculentia tamen aliquando modica & sponte oblata,
45. Et in debiti laboris compensationem accipere non prohibetur.
46. Pro injusta vexationis omissione nihil exigi à judice:
47. A parte tamen litigante offerri ei aliquid potest.
48. II. In decentia habitus externi,
49. Præter alia excludente gestacionem armorum illicitorum:
50. Quibus tamen clericum spoliare nequit judex secularis.
51. Ad vestem & Tonsuram Clericalem adstringuntur clerici Majores & beneficiati,
52. Juxta morem regionis & Episcopi ordinationem.
53. Minores clerici habitum & Tonsuram non deferentes Sc. non gaudent privilegio Fori.

54. Cans.

54. Canonis tamen privilegio defendatur.
 55. Fori etiam privilegium recuperant, reassumpto habitu,
 56. Etiam post delictum perpetratum:
 57. Nisi reassumatur præcisè in fraudem Curie Secularis.
 58. III. In omissione variorum exercitiorum,
 59. Sub penâ amissionis privilegiorum clericis interdictorum,
 60. Instituta à Jure, sed declaratoriam sententiam exposcente.

36. **C**lericalis Vitæ honestas Externa consistit in dictis factisque, sive moribus & actionibus, secundum Divinæ Legis & Sanctionum Canoniarum Regulam ordinatis, Quæ clericis specialiter commendatur huic Rubricæ subiectis textibus, & à S. Synodo Tridentina Sess. 22. cujus cap. 1. de Reformat. relati Decreti tenor est, *Nihil est, quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita & exemplum, qui se divino ministerio dedicârunt; Cum enim à rebus sæculi in altiorum sublato locum conspiciantur, in eos tanquam speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur.* Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere; ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nihil, nisi grave, moderatum ac Religione plenum, præferant: levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.

37. Externa ista Honestas Vitæ Clericalis tria præcipuè exposcit: Morum & conversationis integritatem, decentiam Habitûs externam, & exercitiium Munerum atque Officiorum, convenientiam

Statui Clericali, Wagnereck ad hæc Rubr. not. 2. & Pirching *ibid.* pr.

Ad Morum integritatem spectat imprimis Continentia sive Castitas: cui clerici sic studere debent; ut non solum ab omni libidinis, præsertim ejus, quæ contra Naturam est, & iram Dei ultricæque flammæ super Sodomam, Gomorram & reliquas civitates de cælo evocavit, c. Clerici 4. de Excess. Prælat. vitio sic abstineant: sed ut alicujus incontinentiæ etiam suspicione non maculentur apud homines, & in conspectu Dei purò ac mundò corde valeant ministrare, c. Ut clericorum 13. cum Ecclesiam deceat habere ministros, qui nullâ carnis contagione corrupti, continentiam Castitatis resplendant, & toti populo honestatis præfulgeant exemplis, juxta monitum Apostoli, *Exemplum esto fidelium in Verbo, in Conversatione, in Charitate, in Fide, in Castitate, 1. Timoth. cap. 4. v. 12.*

Eâ verò Continentiæ virtute præ aliis clericis excellere Sacerdotes & curati, sollicitèque curare debent, ut ad peragenda Divina mysteria purò corde & impolutò corpore accedant; ut eos, quos verbò & exemplò ad conversationis integritatem intruere ex officio tenentur, pravus sermonibus & pervertis moribus non seducant & impellant in ruinam: quod vel maxime facerent, qui filias suas spirituales turpiter polluere non vererentur. Unde in hujusmodi seu incestus seu Sacrilegii reos depositionis aliæque gravissimæ penæ meritò constitutæ, can. *Si quis Sacerdos & can. fin. 30. q. 1.* Si verò latus & salutis suæ penitus oblitus eò progredierentur, ut ad pœnitentium sollicitationem ad flagitia & quosvis actus venereos ipsò sacro tribunali abuti non vererentur, in eos, quod de sancto saluberrimòque Pœnitentiæ Sacramento male sentire videantur, tanquam de hæresi suspectos,

specios procedendum: & convicti severissimæ coercionis pœnis afficiendi forent, secundum Apostolicas Constituciones Pii IV. quæ incipit *Venerabili* 6. April 1561. Gregorii XV. quæ incipit *Univerſi* 30. Aug. 1622. &c. publicatas.

40. Deinde, Sobrietas & abstinentia ab ingluvie, à crapula & ebrietate, *can. ſin. diſt. 4. can. 1. &c. diſt. 35. & c. A crapula 14. hic*, quod relatò Lateranensis Concilii decretò Innocentius III. ab hoc vitio Clericos omnes feriò dehortatur ex gemina ratione. Unâ; quòd mentis exilium & quasi insaniam inducat: dum viſum cæteròsque ſenſus obtundit obturbâtque, aufert memoriã & rationis lumen obſcurat confunditque &c. Barboſa *in c. cit. n. 3.* Alterâ; quòd fit libidinis incitium, *Luxuriosa enim res est vinum*, ait Regum Sapientissimus Proverb. *cap. 20. v. 1.* quia; ut Baſilius Seleuc. *in vita S. Teclæ* loquitur, *Ebrietas voluptatis incendium est, ventèrque merò estians deſpu-mat in libidines*: &, ut Terent. *in Eunuch.* ait *Sine Baccho & Cereve friget Venus*.
41. Unde S. Gentium Doctor, *Nolite*, inquit, *inebriari vino, in quo est luxuria* Ephel. *cap. 5. v. 18.* & laudatus Summus Pontifex Clericis provocationem ad æquales haustus & fecundiores calices interdicit, constitutâ in transgressores poenâ suspensionis ab officio & beneficio, perſententiam infligendâ, si monitū ab ea se ingurgitandi Consuetudine non desistant, *c. A crapula cit. v. ſin.*

42. Tertio, fuga Avaritiæ, quæ malorum omnium est radix, *can. Bonorum 7. diſt. 47.* & clericalis Status honestati sic adverſatur; ut vix ullum sit vitium, quò is magis infametur, ut hic cum Zofio *n. 7.* observat Engel *n. 13.* Unde id suò meritò sancta Dei Ecclesia semper deſtata est: & Clericis sub gravissimarum pœnarum comminatione interdixit

omnem negotiationem ſecularem, *c. ſin. hic & c. Secundum 6. Ne Clerici vel monach.* auri & argenti Alchimici conſectionem uſumque, *Extravag. Spondent, inter communes de Crimine falsi* & omne genus exercitii uſurarum, *c. 1. &c. de Uſuris* ut ad has *Rubricas* magis declarabitur. Dein *c. Cum ab omni 10.* iudicibus delegatis (& ob rationis identitatem Ordinariis quoque, Panormit. *in c. cit. n. 9.*) ut gratis iudicent, præcepit, vetuitque; ne ſuper decima vel alialitis parte tanquam ſalarío cum litigantibus paciſcantur, contrariã Consuetudine non obſtante, partim; quòd clericis deputati ſint redditus Eccleſiaſtici; ut ex ipsis honestè vivere poſſint: partim verò; quòd nec juſtum iudicium vendere liceat, & venales ſententiæ ipsis legalibus ſanctionibus repro-bentur, *l. Solent. 6. §. ſin. ff. de Offic. Proconſul. & l. Unic. §. 1. C. de Contract. iudic. & irritentur, l. Venales 7. C. Quando provoc. non est neceſſ.* Unde

Dubium oritur de muneribus: quorum acceptio, & multò magis exactio generaliter & graviter interdicitur est à Bonifacio VIII. *c. 1. de Sent. & re iud. in 6. & c. Statutum 11. §. Insuper de Reſcript. in 6.* ubi accepta reſtitui jubentur. Ratio gravissima est; quòd ex una, iudicium nullâ re faciliùs pervertatur, quàm muneribus, habentibus vim obcæcandi oculos iudicum; ne, quid juſtum, injuſtumve ſit, videre: aures obturandi; ne litigantium voces rectè perciperet; conſtringendi linguam; ne ſecundum Junis & æqui normam valeant pronuntiare. Ex altera verò parte, Clerici, & præſertim Eccleſiaſtici iudices ex præcepto Apoſtoli 1. Theſſal. *cap. 1. v. 21.* abſtinere debeant ab omni ſpecie mali: & vel maxime avaritiæ injuſtitiæque: cujus refert ſpecie, & ſuſpicionè præbet munerū exactio; *Gonzalez in c. Cum ab omni cit. n. 13. Molina Traſt.*

sina *Traç. 2. de J. & J. disp. 84. n. 1.* & Laiman in *c. Statutum cit. n. 13.*

44. Neque munera recipientibus patrocinatur; quod §. *Insuper cit.* sedis Apostolicae delegatis permittantur esculenta & poculenta; quia non permittuntur, nisi quæ, spectatâ tam accipientis quam dantis conditione, modica, & merâ liberalitate, hoc est, sine ulla exactione vel petitione etiam indirectâ, atque omnino sponte offeruntur; ut ea neque in compensationem laboris iudicandi, neque iudicii pervertendi animo oblata, ulla suspicio esse possit, Glossa in §. *Insuper cit. V. Consumi.*

45. Excipi tamen hic solent casus Primò, quò delegatus extra suum domicilium ad causam cognoscendam proficisci debet; tali enim casu moderatas itineris expensas æqualiter à partibus litigantibus, quarum commune negotium geritur, si earum personæ pauperes non sint, accipere permittitur, §. *Insuper cit.* laudati Molina n. 2. & Laiman n. 12. Secundò, quò iudex congruam sustentationem ex beneficio & redditibus Ecclesiasticis non habet; talis enim eam accipere à partibus non prohibetur, Panormit. in *c. Cum ab omni cit. n. 11.* Tertio, quò iudex ad celeriolem causæ expeditionem in se suscipit laborem extraordinarium, & adhibet diligentiam, ad quam ex officio suo non obligatur; istius enim compensationem aliquam admitti posse, cum Navarro docet Sanchez *Consl. Lib. 3. cap. unic. dub. 1. n. 22.*

46. Dubium etiam est de redemptione indebitæ vexationis, quæ à iudice, v.g. causæ cognitionem aut sententiam differente, inferitur. Pro qua etiam, sicut & pro ferenda sententia iusta illicitè aliquid exigi & accipi à iudice: & accepta restitutioni obnoxia esse, explorati est Juris, l. 1. §. *fin. C. l. Ut puta 2. ff. de Condit. ob turp.*

caus. Ratio est partim; quòd præsumptio sit, non sponte data, sed extorta per injuriam, & ad majus damnum vitandum: sicut solutio usurarum, quas esse obnoxias restitutioni, extra omnem controversiam est, *c. 1. C. Debitores 6. de Jurejurando:* partim verò; quòd, cum per ejusmodi protelationem inferendæ indebitæ vexationis ommissio à iudice partibus debita sit, sine ulla honorum suorum jactura; ac proinde, quin pro ea pretium exhibeatur, pars, si eam pretio redimere cogatur, non consequatur totum, quod sibi à iudice debetur; quia sententiam à iudice sibi absque ulla jactura debitam sine ista non consequitur, nisi pretium quoque recuperet; ut ad eò, hoc quoque à iudice ei restitui, sit necesse, *civ. Molina disp. 88. n. 4. & Haunold. Tom. 1. de J. & J. traç. 2. n. 351.*

Pro eadem indebitæ vexationis omissione illicitè, sicut aliquid exigi à iudice, sic etiam à partibus ipsi offerri, cum Glossa in *can. Qui restit. 11. q. 3. Sotus Lib. 4. de Jusit. q. 7. art. 1. ad 2. & Salycetus in l. 1. cit. n. 1. desumunt ex l. Ut puta cit. Verbis, Hic quoque crimen contrahit, iudicem enim corrumpere videtur, & Novell. 124. cap. 1. cujus pr. litigantes ex quacunque causa iudici munera offerre prohibentur. Ratio est; quòd ex tali etiam causa aliquid offerens, iudicis ex ea accipientis peccato cooperate.*

At veriùs, id parti licitum in *c. Cum ab omni cit.* cum Glossa *V. Abstinere & Panormit. n. 8.* defendunt Sylvester *V. Restitutio 2 n. 1.* Covarruvias in *Reg. Peccatum p. 2. §. 3. n. 1.* Menoch. *de Arbitr. casu 342. à n. 8.* Molina *disp. cit. n. 3.* Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 14. n. 64.* & aliis DD. relatis, Barbosa in *c. cit. n. 13.* Ratio est; quia id turpe & illicitum non est, spectatò Jure Naturali, sui defensionem

tionem omnibus permittente: leges autem Positivæ id vetantes fundantur in præsumptione pravi animi iudicem corrumpendi, ut planum est recitatis verbis *l. Ut patet cit.* Neque aperte verant ejusmodi dationem, factam præcisè ob sui defensionem. Unde quoad hanc obtinet Jus naturale, *arg. l. Præcipimus 32. C. de appellat.*

Neque hujusmodi redemptionis inhonestatem evincit ratio, quæ impugnatur; quia non omnem, præsertim coactam sive necessitate extortam cooperationem ad peccatum illicitam, liquet ex solutione usurarum, permittit ob Religionem juramenti aliâve necessitatem. Unde in casu necessitatis præsertim, quæ vexatio aut sententiæ certa iniquitas aliter vitari sine gravi incommodo non potest, munus licebit adhibere, Covarruvias *cit. n. 1.* qui tamen cum *cit.* Glossa apud Barbofam *n. 15.* rectè monet, à litigante iudici simpliciter & nullâ causâ expressâ datum in dubio, si aliud non probetur, illicitius corrumpendi potius, quàm injustæ vexationis redimendæ animò oblatum, præsumi.

48. Ad conservandam Externam Habitûs decentiam, Clericis interdîcta olim fuit nutritio comæ & barbæ, *c. Clericus 5.* ut illam vel hanc prolixam ferentes tonderi etiam invitæ, *c. Clericus 7.* & contumaces excommunicari juberentur, *c. Si quis 4.* Quarum tamen Constitutum rigori cum tempore contraria Consuetudine in multis locis est derogatum; ut jam, si capillis aures tegant & alicubi prolixam etiam barbam ferant, decenter incedere clerici censeantur, Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 21.*

49. Ex eadem causâ clericis vel maximè interdîcta est gestatio armorum militarium, *c. Clerici 2.* cum enim clericorum

arma sint Orationes & lacrymæ, *can. Non pila & can. Convenior 23. q. 8.* gladios, bombardas, aliâque ad offensionem & defensionem comparata arma deferre ipsis non licet sine iusta causâ, vg. obsidionis aut itineris per loca infesta latronibus, Glossa, in *c. Clerici cit. v. eodem, ubi Panormit. n. 8.* & Barbofa *n. 3.* Quæ aliâve simili causâ non urgente arma deferentes clerici excommunicationis censura per sententiam infligendæ obnoxii de Jure sunt, *c. cit.* Religiosi autem, sine licentia Prælati ea retinentes intra septa monasteriorum, excommunicationem ipsò Jure latam incurrunt, *Clement. 1. §. Quia verò de Statu Monach. ubi*

Dubium est, an clericus lege vel statuto Seculari, simpliciter vel certò tempore aut loco, prohibita arma gestans, iis spoliari valeat à ministris Curiæ secularis. Affirmant id Clarus *§. fin. q. 35. n. 26.* & Covarruvias *Lib. 2. Var. cap. 20. n. 18.* quòd, cum ejusmodi lex & statutum concernat utilitatem publicam & SS. Canonibus non adversetur, eò clericis quoque obligentur, per tradita *Lib. 1. Tit. 2. n. 116.* Sed, esto hoc ita sit, coactio tamen ad ejus observantiam, & transgressoris clerici coercitio, juxta *ibidem dicta num. 118.* solius Ecclesiasticæ, non Secularis est potestatis; quia à jurisdictione seculari clerici utroque Jure sunt exempti *c. Nullus 2. c. Si diligenti 12. de Foro compet. Auth. Statuimus C. de Episc. & cleric. &c.* Quare ejusmodi clericum, nisi in flagranti crimine aut istius machinatione deprehendatur, ab eòve inferenda injuria aut damnum impediri aliter non possit, armis etiam specialiter prohibitis spoliari secularis magistratus jussu posse, cum Panormit. *in c. Si verò 4. de Sent. excom. n. 6.* Navarro *Manual. cap. 27. num. 8.* & aliis à Barbofa

Barbosa in *c. Clerici* 2. *hic n. 6.* & Pignatello *Tom. 1. consult. 5. n. 70.* relatis meritis negant Ugolinus *de Potest. Episc. cap. 13. §. 12. num. 3.* Guazzinus *de Reor. defens. p. 120. cap. 9. n. 1.* Piafec. *Prax. Episc. p. 2. cap. 4. n. 25.* & Suarez *Defens. Fid. lib. 4. q. 34. n. 14.*

§ 1. Eadem habitus decencia Externa ut conservetur, clerici in sacris sive majoribus: uti etiam in minoribus Ordinibus constituti, si dignitatem, personatum, officium, aut beneficium Ecclesiasticum qualecunque obtineant, vestem & coronam ac Tonfuram Ordini suo congruentem deferre sub gravibus poenis tenentur, ex decretis Conciliorum Lateranensis *c. Clerici* 15. Viennensis *Clement. Quoniam* 2. *hic* & Tridentini *Sess. 24. cap. 6. de Reformat.* cujus tenor est, Omnes Ecclesiastica persona quantumcunque exempta, que aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiaunque Ecclesiastica obtinuerint, si postquam ab Episcopo suo, etiam per eadum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum Ordini & dignitati congruentem & juxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per suspensionem ab Ordinibus ac officio & beneficio ac fructibus & proveniuntibus ipsorum beneficiorum: nec non, si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & beneficiorum coerceri possint ac debeant.

§ 2. Porro, licet nullus certus & proprius habitus clericis præscriptus: & vestis clericalis honestas ferè delumenda sit ex cujuscunque regionis usu, *can. Si quis virorum* 15. *disp. 30.* & ordinatione Episcopi, præferentis formam modumque vestium, juxta Trident. *cap. 6. cit.* eas tamen talares esse voluit Sixtus V. *Constitut.* quæ incipit *Sacrofancta*, edita 18. Jun. 1589. atque insuper cautum

est; ne militaris aut laicorum mote sit virgata vel partita, hoc est, diversos colores panno intextos aut superinductos habens, neque etiam viridis aut rubra vel aliàs composita ad luxum, *Clement. Quoniam cit.* exceptis S. R. E. Cardinalibus: quibus rubri galeri & purpurei usus ab Innocentio IV. in Concilio Lugdunensi est concessus, Piafecius *Prax. Episc. p. 2. cap. 3. art. 2. n. 29.* Unde

Dubium oritur primò, de clerico constituto in Ordinibus minoribus & carente beneficio Ecclesiastico: qui ad habitum quidem clericalem non adstringitur, *Fori tamen privilegio non gaudet*; ut coram Seculari iudice conveniri valeat: nisi eum & tonsuram deferens alicui Ecclesia ex mandato Episcopi interserviat, vel in seminario clericorum aut in aliqua Schola vel Universitate de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur, decretum est S. Synodi Trident. *Sess. 23. cap. 6. de Reformat.* secundum quod, ut clericus minoribus Ordinibus aut saltem primâ Tonfurâ initiatus & beneficio carens Fori Ecclesiastici privilegio defendatur, duo simul exiguntur. Prius est; ut deferat habitum & Tonfuram clericalem. Posterius; ut de Episcopi mandato alicui Ecclesiæ interserviat, aut saltem de ejus licentia versetur in Seminario clericorum aut in Schola aliqua vel studiorum Universitate: quorum proinde alterum si ejusmodi clericus non observet, Fori privilegio non defendetur, Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 12. n. 14.* & Palao *Tract. 12. disp. unic. p. 2. n. 7.*

Non Fori duntaxat, sed Canonis quoque privilegium clerico minori, duas illas condiciones non observanti, *cap. 6. cit.* ademptum; ut eum percutiens in excommunicationem majorem, Sedis Apostolicæ absolutioni reservatam *can. Si quis sua*.

quis suadente 17. q. 4. non incidat, existimat Suarez de Censur. disp. 22. s. 1. n. 11. eumque secutus Engel ad hanc Rubr. n. 9. uterque eâ ductus ratione; quod privilegium Canonis facilius amittatur, quam Fori; cum hoc Divini, illud autem Ecclesiastici tantum sit Juris. Sed, esto non eodem Jure utrumque sit introductum, quod multi verisimilius negant, Canonis tamen privilegium ejusmodi clerico non adimi, cum Navarro de Privileg. Consil. 24. defendit Molina Tract. 3. de I. & I. disp. 54. n. 9. & à Cardinal. declaratum, testis est Gonzalez in Reg. 8. Cancell. gloss. §. 5. n. 7. Ratio est; quia neutro privilegio excidit ante Tridentinum: à Concilio autem hoc restrictum solummodo est privilegium Fori; ut proinde privilegium Canonis sub dispositione Communis & Antiqui Juris relicto videatur, arg. l. Praecipimus 32. C. de Appell.

Neque legitima ad id illatio est à privilegio Fori; quia imprimis Canonis privilegium ab illo diversum: istiusque privatio, tanquam odiosa, restringenda potius est, quam extendenda, arg. Reg. Odia 15. in 6. Dein; quia privilegium Canonis magis necessarium est, quam Fori; cum clericalis status utique magis inhonoretur clericum percutiendò, quam eum conveniendò coram iudice seculari. Demum; quia privilegio Canonis nulli praedjudicatur, sicut privilegio Fori; hoc enim aliquò modò derogat potestati curiae secularis, Palao Tract. 29. disp. 3. p. 23. s. 1. n. 4.

55. Dubium secundo est, an clericus in minoribus, habitum cum tonsura clericali semel dimissum reassumens, recuperet privilegium Fori. Negat id Avenanno Lib. 1. de Exec. mandat. Reg. cap. 22. n. 15. Ratio, quâ movetur, est; quòd illorum dimissio C stabilis ex nul-

la necessitate aliave causa urgente, sed sponte itaque facta, ut quali laicus publicè existimetur, Barbosa in cap. 6. cit. n. 22.) sit quaedam renuntiatio privilegii: quâ semel factâ poenitentia non est locus, arg. c. Unici de Postulat. pral. in 6. & c. Ut quis duas 25. §. fin. de Elect. in 6. ubi unâ, scilicet postulationis viâ electâ, ad aliam sive electionis viam redeundi licentia negatur; cum, Quod semel placuit, amplius displicere non possit, ut habet Reg. 21. in 6.

Sed melius affirmant Clarus §. fin. q. 36. n. 15. Covarruv. Practic. cap. 31. n. 8. Petr. Barbosa in l. Titia 35. ff. Solutio matr. n. 33. Sanchez Lib. 7. de Matr. disp. 46. n. 29. Suarez Lib. 4. de Immunit. cap. 27. n. 18. & alii, id colligentes ex Clement. 1. quâ Clerici ob habitus dimissionem &c. clericale privilegium amittere asserunt, Quamdiu praemissis insisterint: quâ clausulâ eos, si à praemissis destiterint, privilegium clericale recuperaturos, aperte insinuat. Ratio est; quia habitum non deferentes privilegium non amittunt ob ejus renuntiationem; cum clericali privilegio renuntiarî à clericis non possit, c. Si diligenti 12. de Foro compet. sed ob non servatam conditionem, in clerico eò gaudente requisitam: quâ dimissa cum reassumi valeat, cum ea etiam poterit privilegium reassumi. Atque ita à S. Congreg. declaratum, refert Barbosa in Remiss. Concil. ad cap. 6. cit. Declarat. n. 6.

Dubium non leve tertio est de ejusmodi clerico delinquente, postquam privilegium Fori per dimissionem habitus amisit: à quo, isto etiam reassumptò, illud non recuperari, cum Claro & Petr. Barbosa l. cit. docet cit. Sanchez n. 4. & 10. quòd ejusmodi delictum commissum sit ab homine subiecto jurisdictioni seculari; & propterea ab ista puniendum;

dum; quia, cujus fori delinquens sit, defumendum est ex tempore delicti, *arg. l. 1. ff. de Panis*, quâ, eâ poenâ quem afficiendum, statuitur: quam subiret, si sententia lata esset tempore delicti.

Sed ab isto quoque, habitum & tonsuram clericalem bona fide reassumente, privilegium Fori recuperari, verior doctrina & ratio est; quòd privilegium hoc clericis minoribus concedatur: dummodo beneficium habeant, aut, si isto careant, habitum ac tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ interserviant &c. Unde quamdiu & quodocunque hoc bonâ fide observant, illò gaudent, *per Clem. 1. cit. junctâ Glossâ V. Quamdiu*. Quæ confirmantur *arg. l. Hos accusare 12. pr. ff. de Accusat.* legatum de crimine ante legationem commissò accusari non permittentis. Unde inferunt, clericum quoque de crimine ante clericatum, aut, quando non gestavit habitum ac tonsuram, commissò, accusari non permittendum coram iudice seculari; quia habitu reassumptò jam apparet persona Ecclesiastica, habens omnia à Jure ad privilegium Fori Ecclesiastici requisita.

Neque adversatur *l. 1. cit.* quia in clerico, habitum bona fide reassumente, non tam illius, quàm *Clement. cit.* & decreti Conciliaris *cap. 6. cit.* ratio est habenda.

57. Aliud esset, si habitus non bona fide, sed in fraudem reassumeretur timore iudicii & supplicii impendentis: sicut fieri præsumeretur, si habitus & tonsura, aut Ordines minores (non si majores) primùm post citationem, accusationem, inquisitionemve, aut delicti diffamationem, aut etiam post id perpetratum immediatè reassumerentur; ex talibus enim circumstantiis habitus clericalis assumptus judicaretur non seriò animò in eo perseverandi: sed timore iudicii ac sup-

plicii, & præcisè ad evitandam jurisdictionem secularem, *Farinac. Consl. 767. n. 3.* Unde talis clericus privilegium Fori non recuperaret, & à curia seculari apprehendi ac puniri posset; non quidem poena corporali; quia hæc à seculari curia infligi Clerico non degradato non potest, ut idem notat *n. 13.* sed pecuniariâ sive in bonis delinquentis, cum; quòd fraus & dolus ei patrocinari non debeat, *6. Ex renore 16. de Rescript. tum verò; quòd aliàs clericorum privilegium fomentum esset delictorum, Clarus §. fin. q. 36. n. 43. & Menoch. Lib. 6. Præsumpt. 76. n. 35.*

58. Ad obtinendam evitacionem exercitiorum munerumque, statûs clericalis dignitati non convenientium, prohibita clericis sunt Primò officia & commercia secularia, maxime inhonestâ: cujusmodi plura referuntur *c. Clerici 15. h. c. 1. &c. Ne clerici vel monach.* ad quam Rubricam hac de re sermo redibit. Secundò, vanæ & lascivæ Musicæ in Officiis Divinis, *Extravag. Unic. inter com.* exhibitioque ludorum theatralium & scenorum in templis, si prophani, & multò magis, si inhonesti sint, *c. Decorem 12.* Non etiam, si sint pii, & animos excitent ad devotionem, ut *in 2. cit.* notant Glossa *V. Larvatum* & *Panormit. n. 2.* Tertiò; ne mimis, jocularibus & histrionibus intendant, *c. Clerici cit.* Imò clerici, qui se joculatores sive goliardos aut buffones, vulgò *Gaukler / Schalcksnarren / Meister singer* &c. faciunt, si artem hujusmodi ignominiosam per annum, aut, postquam ter moniti sunt, breviori tempore exerceant, infames fiunt: omnique etiam Canonis privilegio ipsò Jure privantur, quantumvis constituti sint in Sacris, *c. Unic. in 6.* Demum, clerici 59. carnificum, hoc est, lanionum, macellario-

cessarioium vel tabernariorum officia publicè & personaliter exercentes, si nominatim, seu propriis nominibus expressis, & tertio moniti ab iis non desistant, eave resumant, privilegia clericalia amittunt: Conjugati quidem omnino, hoc est, utrumque, tam Canonis quàm Fori, privilegium, quibus aliàs gaudent clerici, qui cum una eaque virgine contraxerunt, *c. Unic. de Cleric. conjug. in 6.* non conjugati clerici verò solummodo quoad res: nisi incedant ut laici; ita enim incedentes illis excidunt etiam quoad personas; ut coram seculari magistratu valeant conveniri, eosque percipientes excommunicationem Canonis non incurrant, ex decreto Concilii Viennensis *Clement. 1. relatò, Suarez de Censur. disp. 22. f. 1. à n. 14. Molina cit. disp. 54. à n. 6. & Palao Tract. 29. disp. 3. p. 23. §. 1. à n. 8.*

60. Dubium est, an clericus in Sacris jocularorem, lanionem &c. insuper habità Ecclesiæ monitione, agere pergens & incorrigibilis Fori privilegium amittat ipsò Jure. Ratio dubitandi est; quòd

clerici in sacris Fori privilegium non amittant, donec eò à iudice Ecclesiastico per sententiam denudentur, *arg. c. Cum non ab homine 10. de Judiciis*, ubi clerici omnino incorrigibiles magistratui seculari traduntur; non ab isto, quasi ipsò Jure privati, statim apprehenduntur. Unde ad ejusmodi privationem judicis sententiam exigunt Suarez *Lib. 4. Defens. Fidei cap. 17. n. 24.* & Laiman *Lib. 1. Tract. 5. p. 2. cap. 5. n. 4.* Sed contra apertum Jus, si condemnationem requirant; cum eos ipsò Jure, sicut reddi infames, sic omni privilegio clericali excidere, *c. 1. cit. junctà Glosà V. Careant, & Clement. 1. cit. id amittere eò ipsò sive ipsò factò, verbis ipsò Jure infictam privationem denotantibus, asserantur, Pirrhing ad hanc Rubric. n. 32. not. 4. & Palao cit. disp. Unic. p. 6. n. 5. rectè monens; ut in hujusmodi clericum tanquam suæ jurisdictioni subditum curia secularis procedere valeat, opus esse sententià declaratorià incorrigibilitatis, arg. c. Cum secundum 19. de Hæret. in 6.*

TITVLVS II.

De Cohabitatione Clericorum & Mulierum.

SUMMARIUM.

1. Clericis interdicta est habitatio cum fœminis:
2. Non quibuscvis, sed suspectis,
3. Sub variis penis, prodiis Jure antiquò,
4. Ipsi concubinarum dimissionem sine abjuratone indicente.
5. Pena in beneficiatos ac pensionarios,
6. In alios clericos concubenarios,
7. Et ipsos Episcopos latè novissimò Jure Tridentini:
8. Quòd